

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ
✱
BERGEN BELSEN
✱
BUCHENWALD
✱
DACHAU
✱
HUSUM
✱
NEUENGAMME
✱
PORTA
✱
RAVENSBRÜCK
✱
SACHSENHAUSEN
✱
STUTTHOF
✱
FRØSLEV
✱
HORSERØD
✱
SHELLHuset
✱
Vestre Fængsel

Forsiden:

Billede fra filmen:
Kvindelejren Auschwitz

Inde i bladet: Fangekubber og modstandsgrupper lever videre ★ Dokumentarfilm fra Auschwitz trækker fulde huse ✱ Frihedssangen udeladt i vor største sangbog ★ Forbindelse søges med danskere fra Belsenlejren.

Jydsk Ilt- & Acetylgas
Fabrik Akts.

Horsens

☆

Køb
danske
Textilvarer

☆

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: Ordrup Jagtvej 175 (kontortid 9—12,30).
Telf. Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til ud- deling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af del- tagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lig- nende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberstløjtnant Fl. B. Larsen, Søgård, Sønderjylland.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær og leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Kaptajn Aage Eifer, Phistersvej 2 B, Charlottenlund, Helrup 2372.

RØRKÆR A/S

Fangeklubber og modstandsgrupper seks år efter.

Stillingen bedre end ventet.

— Det er glemt

— Hvad vi og vore sønner ofrede har været forgæves. Frihedskampen er skrevet i glemmebogen. Det er jo værnemagere, der er løbet med profitten. Vi andre har jo blot været dumme, at vi ofrede uden at tænke på, om det betalte sig

Hvor ofte har man ikke hørt disse eller lignende udbrud. Ja, man har endog hørt nogle sige, at næste gang, det evt. måtte gå løs, ville de være værnemagere, for det fik man da noget ud af.

Man skal vel ikke lægge alt for meget ind i den slags ytringer. En situation med skuffelser kan give bitterhed, ofte berettiget bitterhed. Men der er det gale ved bitterheden, at ingen har gavn af den. Og selv tager man skade af den, for den æder sig indad og borttager den naturlige livsglæde, som ofte er en forudsætning for, at man kan gøre dagens arbejde på en sådan måde, at det både bliver til gavn for en selv og for ens medmennesker.

Hos mange har det været magtpåliggende at videreføre noget af det bedste i frihedskampen med at pleje et kammeratskab, der gik på tværs af politiske og sociale skillelinjer.

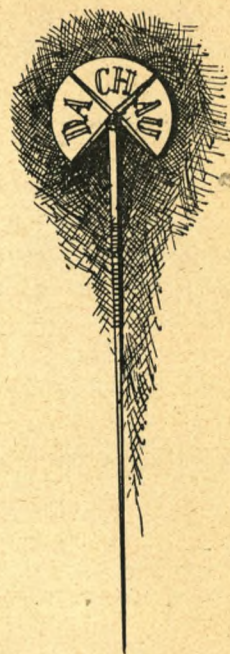
Det var egentlig det, der var den bæ-

rende tanke ved oprettelsen af Landsforeningen af besættelsestidens politiske fanger. Tilslutningen sagde noget om, at mange syntes om tanken. Dønningerne af de storpolitiske begivenheder sprængte dog foreningen, hvorimod det humanitære hjælpearbejde, der forvaltes af Kammeraternes Hjælpefond, har kunnet føres videre. Ja, det er egentlig lykkedes forbavsende godt at holde sammen på medlemsskaren og at forny formerne for kammeratskabshjælp, sidst ved erhvervelse af rekreativshjemmet på Kegnæs.

Klubberne har haft den blideste skæbne.

En blidere skæbne ses klubberne at have haft. Frøslevforeningen har kunnet udvide sine rammer til at omfatte alle lejrene, hvilket er understreget ved navneforandringen til Gestapofangerne. — Flere har sluttet op, således Fyns stift og Randers by. Det kammeratlige må naturligvis stå i forgrunden. Erfaringen har jo vist, at går man udenfor rammerne af dyrkelsen af kammeratskabet, knirker det med sammenholdet.

I Haderslev har man løst spørgsmålet ved dannelsen af en ret stærk modstandsorganisation »Besættelsestidens Kammerater«. Her kan alle modstandsfolk optages, men initiativet ligger i væsentlig grad hos tidligere fanger.

Dachaufolkene samles i Dachau-klubben, der jævnligt kalder til møder og sammenkomster. Man glemmer heller ikke at holde generalforsamlinger. Klubben har eget emblem, der bærer et hak. Det er det hak i tilværelsen, Dachau kom til at betyde.

Af klubber med et snævert kammeratskab, der understøttedes af

fælles bopæl gennem længere eller kortere tid, kan nævnes »Gedestalden«.

Gedestalden fik navn i Frøslev.

»Gedestalden« er en stueklub fra Frøslev. Det snurrige navn har en ganske pudsigt oprindelse. Stuens ca. 30 beboere var i en sen natte-time travlt beskæftiget med at spise sardiner og andet fra pakkerne. Belysningen besørgetes af hjemmelavede lamper med organiserede væger, der brændte spiseolje. Da pludselig blev idyllen afbrudt ved, at en tysk vagtsoldat trådte ind og udbrød: Her lugter jo som i en gedestald. Fra det øjeblik var navnet okkuperet af hele stuen.

Gedestalden befandt sig iøvrigt i barak 11, stue 4. Man havde den frækhed at holde radio og filmsapparat, og på stuens radioapparat blev befrielsesbudskabet modtaget hin uforglemmelig dag.

»Gedestalden« har levet videre som klub, der samles i Bjørnekælderens på Frederiksberg den første tirsdag i hver måned. Een gang om året må man tage dame med til en udflugt.

Karakteristisk for »Gedestalden« har man hverken formand eller bestyrelse, men emblem. Det er et primitivt forment gedehoved, der oprindeligt er fremstillet i Frøslev-lejren. Men det primitive præg er dog bibeholdt også i de nyere fremstillinger.

Det er tanken hvert 5. år at samles til en udenlandsrejse. Den første foregik i 1947 til Frankrig. Klubben udgiver et blad, der udkommer, så tit det passer redaktøren. Det er iøvrigt duplikeret og bærer naturligvis navnet »Mæh!«

»Barak 14, Stue 10« har kunnet samles en gang hvert år hidtil, og meget tyder på, at man vil kunne fortsætte mange år endnu.

Buchenwald — og Box 8.

Politifolkene har »Buchenwaldklubben« og »Box 8«.

Navnet Buchenwaldklubben forklarer jo sig selv som en kammeratskabsforening af tidligere fanger fra Buchenwald, og det vil jo sige politifolk. Der holdes sammenkomster engang imellem, politirevuen har været skrevet af formanden, og den har flere gange været fremført til fordel for klubben. Man har også arrangeret rejser til forlægningen i Sverige.

Som emblem benytter Buchenwaldklubben et stykke pigtråd, naturligvis selve stykket med piggene. Det fremtræder måske en smule forskønnet, da det er fremstillet i sølv, men at udvælge det i galvaniseret jern vil vel også forekomme upraktisk og måske også en smule for drastisk — i dag.

Snarere trænger navnet Box 8 til en forklaring. Man var i Buchenwald sammenstuvet i boxe. I blok 63 var således sammenstuvet ikke færre end 740 mand i den tidligere hestestald. I box nr. 8

var der egentlig 50 danske politifolk. De har holdt sammen, og for 4 år siden dannede de deres lille klub, hvorpå medlemmerne een gang om året sætter hinanden stævne. Det oprindelige antal familiemedlemmer på 50 er efterhånden på 30, da en del er døde, mens andre nu har bopæl så langt borte, at det er umuligt at deltage i sammenkomsterne.

50'erne fra Porta.

Netop i disse dage har fangeklubben »50'erne fra Porta« ladet høre fra sig. Det er sket på den allersmukkeste måde, idet klubben nu fremlægger en smuk mindebog over alle de kammerater, der omkom i eller som følge af opholdet i k-z-lejren Porta Westfalica. Det drejer sig om ialt 36 gode danske mænd, som blev deporterede på grund af deres deltagelse i modstandskampen.

Bogens første sider bringer de rent tekniske oplysninger, en kort mindetale, Porta Westfalicas data og foreningens data og formål. Den resterende del af bogen optages af biografier og billeder af de afdøde.

Bogen er trykt i 500 nummererede eksemplarer, hvoraf 300 kommer i boghandelen.

Foreningen »50'erne fra Porta« blev stiftet den 2. juni 1946 og dens virke stadfæstet på en efterfølgende generalforsamling den 15. september 1946.

»Foreningens navn er »50'erne fra Porta«. Som medlemmer kan kun optages de danske politiske fanger fra besættelsestiden, der blev sendt til Tyskland den 15. september 1944, og som har været i k-z-lejren Porta Westfalica. Alle disse havde fangenumre i 50.000, deraf foreningens navn.

Det er foreningens formål at vedligeholde forbindelsen mellem Portakammeraterne og at hjælpe disse og deres pårørende og efterladte, såfremt de har hjælp behov.

Hjælpen kan ydes dels ved direkte støtte af foreningens midler og dels i

form af anbefaling af ansøgninger til Frihedsfonden, Kammeraternes Hjælpefond, legater o. l. Ansøgninger om hjælp indsendes til bestyrelsen, hvis adresse er: Vangebovej 39, Holte. Ansøgninger skal være anbefalet af et medlem uden for bestyrelsen. Alle ansøgninger behandles fortroligt, således at kun bestyrelsen og anbefaleren kender ansøgerens navn, ligesom navnene på dem, der modtager hjælp, ikke må omtales af bestyrelsen.

Iøvrigt har ethvert medlem, som har kendskab til tilfælde, hvor hjælp i henhold til foreningens formål er påkrævet, pligt til at foranledige bestyrelsen gjort opmærksom på forholdet.

Foreningens økonomi hviler på frivillige bidrag fra medlemmerne, og desuden har man modtaget tilskud både fra Carlsberg-, Tuborg-, D. D. P. A.-fondet og private.

Porta Westfalica ligger i en dalsænkning i bjergkæden Weserkette mellem Wittekindsberg og Jakobsberg, 5 km syd for Minden, ved Weserflodens venstre bred i en naturskøn omegn. K-z-lejren var indrettet i en bagbygning til Hotel Kaiserhof, og det samlede antal af fanger udgjorde omkring en 1500 mand. Den var en udekommando henhørende under Neuengamme.

Af den transport på ca. 200 danske politiske fanger, som den 15. september 1944 blev deporteret fra Frøslevlejren til Neuengamme, blev 98 få dage efter sendt til Porta, hvortil man ankom den 20. september.

Arbejdsdagen i Porta var i almindelighed 13 timer, og søndage eller andre fridage holdtes ikke. En undtagelse herfra var julen, hvor der ikke arbejdedes fra juleaftensdag kl. 12 til anden juledag. Fangerne var opdelt i forskellige arbejdskommandoer, der i overvejende grad beskæftigedes ved bjergværksarbejde. Nogle af arbejdskommandoerne havde skiftevis dag- og nattjeneste.

Der var livlig transportforbindelse mellem Porta og Neuengamme, idet der

et par gange om måneden ankom sunde fanger til Porta, og syge fanger blev så taget med tilbage.

De sidste danskere blev sendt tilbage til Neuengamme den 19. marts 1945 på grev Bernadottes foranledning og interneret i en separatafdeling dér for så gradvis at blive ført til Danmark og Sverige. De sidste transporter blev foretaget den 20. april 1945.

»Den 16. sammenkomster«

Af større grupper, der ikke har præget af fangeorganisationer, men snarere bæres af klubliv, kan nævnes »Den 16. sammenkomster« i København og »Den 9. april« i Århus.

Den 16. sammenkomster er tilrettelagt efter de helt store linier. Gennem 6 år har disse sammenkomster samlet gamle modstandsfolk fra alle grene af modstandsarbejdet. Formen har været frokost — eller måske vil man kalde det middage — på et ret eksklusivt hotel. En times spisning efterfølges af en times foredrag. Man strækker benene i en pavse, hvorefter der fortsættes med en drøftelse af aftenens emne.

Gennem disse sammenkomster er der skabt kontakt og venskab mellem mange, der ved krigens slutning i flere tilfælde kun kendte hinanden af navn. Styrken har ligget i, at man mere har set fremad end tilbage, men hele tiden har man søgt at vedligeholde krigstidens levende interesse for Danmarks politiske forhold.

Mødedeltagelsen ligger gerne omkring de 120 ved disse månedlige sammenkomster. Hjemlige og udenlandske talere har skiftet, og meget ofte har danskere efter ophold i udlandet berettet om, hvad de har set og oplevet.

Vi kan egentlig bedst angive det plan, sammenkomsterne har været holdt i, ved at bringe talerlisten for hele perioden.

1946.

Februar: Åbningsmøde.

Mammen's Æskefabrik

AKTIESELSKAB

Art. for Iscreamfabriker - Bogtrykkeri
TRØJBORG - AARHUS

Gram Tæppefabrik

Aktieselskab

SØNDERJYDSK TÆPPEFABRIK

A. R. KJÆRBY A/S

HØJER

Leverer kun gennem forhandlere

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

Mogensen & Dessaus Væverier

Aktieselskab

Odense

Marts: Civilingeniør Erling Foss: Indtryk fra Polen. — Minister Per Federspiel: F. N.-konferencen i London og Danmarks udenrigspolitik.

April: Middag for de allierede nationers diplomater, professor, dr. med. Mogens Fog: Velkomsttale. — Minister Per Federspiel: Danmarks frihedskamp. Forpremiere på Frihedsfilm.

Maj: Dansk-amerikaneren, oberst Hans V. Tofte: I allieret tjeneste i Kina, U.S.A. og Jugoslavien.

September: General, professor, dr. jur. Per Jacobsen, Lyon: Frankrig og Tyskland efter krigen. — Danmarks gesandt i Washington, fhv. minister Henrik Kaufmann: Danmarks forhold til udlandet.

Oktober: Danmarks gesandt i Moskva Thomas Døssing: Russiske synspunkter.

November: Elleve norske modstandsfolk: Norge før og nu.

1947:

Januar: Minister Per Federspiel: F. N.-konferencen i New York 1946.

Februar: Borgmester, rektor Bøgh Andersen, Sydslesvig: Det sydslesvigske problem.

Marts: Redaktør Kr. Lynge, Godthåb: De grønlandske problemer. — Greve Eigil Knuth: Planerne for en dansk ekspedition til Pearyland sommeren 1947.

April: Major Edm. Grut: Kina i støbeskeen.

Maj: Finansminister, professor Thorkil Kristensen: Danmarks økonomi og fremtiden.

September: Den spanske forfatter Arturo Barea: Spanien.

Oktober: Redaktør, cand. polit. Edward Clausen: Palæstina i dag.

November: Redaktør, cand. polit. Ebbe Munch og greve Eigil Knuth: Den første sommer med dansk Pearylandekspedition til Grønland. Minerva-Films nye farvefilm fra Grønland.

1948.

Januar: Chefen for generalstaben, general E. C. V. Møller: Hæren og hjemmевærnet.

Februar: Folketingsmand Martin Nielsen: Om den parlamentariske kommission.

Marts: Oberstløjtnant Kaj Birksted: Betragtninger omkring forsvarsproblemet.

April: Godsejer Flemming Juncker: Indtryk fra 4 måneders ophold i U.S.A.

Maj: Finansminister H. C. Hansen: Politiske og økonomiske problemer i dag.

September: Presseattaché Ebbe Munch, London: Punktum på.

Oktober: Chefredaktør Erik Seidenfaden: Nordens udenrigspolitik.

November: Docent, dr. oecon. P. Nyboe-Andersen: Danmark og Marshallplanen.

1949.

Januar: Professor, dr. polit. Thorkil Kristensen: Atlantunion-nordisk forsvarspagt.

Februar: Professor, dr. phil. Carsten Høeg: Indtryk fra universitetslivet i Sovjetunionen.

Marts: Fhv. minister, lrs. Per Federspiel: Amerikanske forfatningsgenvordigheder.

April: Redaktør Willy Brandt, Berlin: Forholdene i Tyskland i dag.

Maj: Folketingsmand Ole Bjørn Kraft: Europas forenede stater og Danmark.

September: Direktør Ole Lippmann: Indtryk fra Grækenland.

Oktober: Sekretær Johan Rottensteen: Jugoslavien.

November: Professor, dr. jur. Stephan Hurwitz: Sikring mod statsforbrydelser.

1950.

Januar: Fhv. minister Frode Jakobsen: Europarådet.

Februar: Professor, dr. phil. P. Brandt-Rehberg: Hvad er liv?

Marts: Tidl. czekisk gesandt, dr. E. Walter: Tj. Republikken i dag.

April: General, Sir Colin Gubbins: Now it can be told.

Maj: U.S.A.s ambassadør i Danmark, Mrs. Eugenie Anderson: Significant Forces in Contemporary American Politics in Relation to Foreign Policy.

September: Greve Eigil Knuth: 2 år på

Pearyland. Minerva-films nye Pearyland-film.

Oktober: (intet møde p. gr. af Churchill-arrangementerne).

November: Udenrigsminister Ole Bjørn Kraft: Danmark og Atlantpagten.

December: Fhv. statsminister Hans Hedtoft: Socialdemokratiets omstilling i forsvarsspørgsmålet.

1951.

Januar: Forsvarschefen, admiral E. J. C. Qvistgaard: Forsvarets genopbygning.

Februar: Indiens gesandt i Danmark, ambassadør R. K. Nehru: Some Aspects of India's Foreign Policy.

Marts: Professor, dr. med. Erik Husfeldt: Det nye Israel.

April: Civilingeniør Jørgen Saxild: Baggrunden for dagens begivenheder i Iran.

Maj: Fhv. finsk finansminister, dr. Nils Meinander: Finland — Nordens forpost.

Oktober: Overkirurg, dr. med. Hans Tønnenes: Korea. (Artiklen fortsættes)

Dokumentarfilmen fra Auschwitz trækker fulde huse.

En realistisk og ædruelig film.

I flere uger har filmen »Kvindelejren Auschwitz« trukkert fulde huse i en københavnsk biograf.

Folk er strømmet til, så biografen kan melde alt udsolgt både til 7 og 9 forestillingerne. Ellers har biograftrætheden sammen med pengeknapheden jo mange steder bevirket, at den sidste forestilling ofte kunne tage nogle flere, end der kommer.

I Roxy-teatret siger man, at i de sidste 25 år har man ikke før oplevet et så

interessert og grebet publikum som til Auschwitz-filmen.

Folk tager filmen som en omhyggelig udarbejdet reportage-bog. På grund af dens realistiske produktion virker den så stærkt, at udrykningsbiler har måttet hente folk, der besvimer.

Direktør Mogensen har hele tiden troet på filmen. Det var der ikke så mange biografdirektører, der gjorde; men han har altså set rigtigt. Det har været direktørens ønske at bringe filmen op tidligere, men der skulle først klares visse betalingsproblemer.

Filmen er optaget i Polen i selve Auschwitz-lejren efter befrielsen. Et meget stort antal befriede fanger medvirker.

Fanger, der overlevede interneringen, anså det for deres pligt at opbevare og rekonstruere med dokumentarisk nøjagtighed alt om livet i lejren. Og det er lykkedes i forbavsende grad.

En af fangerne, Wanda Jakubowska, var filminstruktør af fag og var anset for at være en habil tekniker. Hun tog sagen i sin hånd — og førte den igennem på en mesterlig måde.

HANDLINGEN

Der er appel i lejren. Tusinder af kvinder har stået op uafbrudt i silende regnvejri i mange timer. Samtidig hermed ankommer en ny transport til lejren. Med denne er en ung polsk kvinde, Martha. Hun bliver skilt fra sin familie, der bliver ført direkte til gaskamrene, hvor de omgående bliver tilintetgjort. — Martha, der kan tale flydende tysk, bliver brugt som tolk hos SS-lejrlederne.

Imidlertid fortsætter appellen. En af kvinderne får fødselsveer, hun kan ikke stå op længere. Hendes kammerater tilkalder lederen af hospitalsbarakken, Anna, som går til den øverste fange for blokken, »Block-capo«. Block-capo'erne, der var specielt udtaget mellem kriminelle forbrydere af tyskerne.

Anna får ved hjælp af trusler om at anmelde block-capo'en for at have en zigeunerpige til at underholde sig, omstider tilladelse til at overføre den fødende kvinde til »reviret« (hospitalsbarakken).

Lægen Eugenia sørger for at fødslen går vel, og man bliver enige om at forsøge at holde det nyfødte barn skjult for den tyske vagthavende overlæge. Trods deres anstrengelser lykkes det ikke, barnet bliver taget fra moderen og dræbt.

Men i hospitalsbarakken forsættes den store antinazistiske modstandsbevægelse. Lederne er Anna, Eugenia, Helena, det nyfødte barns moder og Dessa, en jugoslavisk partisan. Kontakten med omverdenen bliver opretholdt gennem to mandlige fanger, Tadek og Bronek, der skaffer nyheder ind til kvindeafdelingen.

Nye transporter ankommer og med dem en ny »læge«, Lalunia. Det viser sig hurtigt, at hun er fuldstændig ubrugelig, hun stjæler de få medicinalvarer, der er, og sælger dem til block-capo'erne for ligegyldige beklædningsgenstande.

En dag kommer en civil kommission for at undersøge forholdene i hospitalet. Tyskerne har i hast flyttet om på patienterne og sørget for at der på de steder, kommissionen kommer, ser rent og velholdt ud.

Den tapre Eugenia forsøger at forklare bedraget til dem, men bliver bragt til tavshed. Da gennemgangen er afsluttet, bliver hun tortureret til døde som straf.

Lalunias tyverier bliver afsløret af Anna. Som hævn angiver Lalunia flere af modstandslederne; senere får hun dog sin velfortjente straf.

Det lykkes for Martha og Tadek at flygte fra lejren med vigtige tyske planer om tilintetgørelsen af lejren med fanger, hvis frontlinien skulle rykke nærmere. De bliver fanget og bragt til den lokale gestapocheft, men de har dog nået at få afleveret papirerne til en hemmelig radiosender.

Ubøjjelig for tortur og frygtløs for døden, nægter Martha at opgive navnene på sine kammerater. Hun bliver dømt til døden ved hængning på appelpladsen foran sine medfanger. På skafottet får hun dog nået at løsne sine bånd og skære pulsåren over på sig selv.

Hendes heroiske opræden overfor tyskerne giver hendes medfanger nyt mod og kraft til at stå den sidste tid i lejren igennem før befrielsen.

I Auschwitz-lejren myrdedes 4½ million kvinder, mænd og børn fra hele Europa.

Filmen er et eget dystert monument over disse helte.

LANDET RUNDT

Horserød.

Et par ord til Helge Larsen og nogle oplysninger til »Pigtråd«s øvrige læsere.

Til Helge Larsen!

Det ville have været nok så smukt, dersom du på kammeratlig vis havde ladet disse »oplysninger« tilflyde mig personlig ved henvendelse til min adresse Ingemannsvej 3 eller pr. telefon Nora 3457x, begge dele kan erhverves gennem telefonbogen.

Nu beklager jeg at måtte give udtryk for, at der efter min opfattelse spores en mangel på kammeratlig forståelse i din artikel, ja en ligefrem fjendtlighed, en indstilling, som jeg synes i beklagelig grad er ude af takt med den vennesele og altfavnende medmenneskelighed, som du i dine øvrige artikler prøver at give udtryk for.

Det forekommer mig, at du er en dårlig talsmand for venskab på de store linjer (diskussionen øst—vest), dersom du på de små linjer ikke forstår at anslå den rette tone.

Til bladets øvrige læsere!

Når man, som jeg, har fået til opgave at skrive en beretning, omfattende hele Horserødlejrens historie, bliver man nødvendigvis nødt til at støtte sig til mundtlige og skriftlige meddelelser fra dem, der til forskellig tid har haft ophold her. Et referat af de tilstande, der har været rådende i disse tidsrum, må ikke være farvet af forfatterens digteriske kunnen, men må være de nøgne facta. I de tilfælde, hvor jeg har været nødt til at søge efter oplysninger i bøger, som f. eks. Martin Nielsens »Rapport fra Stutthof«, er det derfor muligt, at visse afsnit i min artikel har samme sprogtone som bogens, men det forekommer mig at være uvæsentligt, når formålet at give en samlet fremstilling af lejrens historie er nået.

Helge Larsen påpeger desuden visse unøjagtigheder i min artikel. Først at det var Swinemünde og ikke Danzig, skibet lagde ind til ved sin ankomst til Tyskland. Det er rigtigt, at skibet kom til Swinemünde, men jeg har med stedbetegnelsen Danzig villet nævne den sidste station, transporten kom til før Stutthof.

Derefter angriber Helge Larsen min opgivelse på 143 deporterede og slår fast, at der var 150.

Helge Larsen må åbenbart ikke have læst Martin Nielsens bog med den opmærksomhed, man efter hans egen opgivelse skulle kunne formode. Der står tydeligt 143. Jeg går ud fra som givet, at jeg ikke overfor andre af »Pigtråds« læsere behøver at gøre opmærksom på, at der med tallet 143 kun omfattes de fanger, der kom fra Horserødlejren. Det er jo denne lejr og fangerne der, beretningen drejer sig om, så denne sidste oplysning var udelukkende bestemt for Helge Larsen.

Med hensyn til navnene på døds-ofrene i Stuthoff har jeg disse fra chefredaktør Niels Jørgensens bog »På det tyske slavemarked«. I denne liste findes kun een Otto Melchior, f. d. 10. 6. 1904, død d. 16. 2. 1945, men denne Melchior anføres som død i Theresienstadt. Om der er en fejl her, skal jeg ikke kunne anføre. Når Helge Larsen skriver, at adskillige af de danske Stutthofffanger er døde efter hjemkomsten og således skulle med i opgørelsen, synes jeg, han kræver for meget. Ud fra den betragtning skulle

beretningen jo fortsætte også ud i fremtiden.

Til slut dette: Jeg har ikke tænkt på at krænke hverken den ene eller den andens forfatterret. De kilder, jeg har øst af, vil til sin tid blive nævnet.

O. Bonné.

Ethvert brev bør forsynes med vore smukke mærkater i farvetryk.

Vi har to at vælge imellem:

1. Bernadotte-mærkatet med hans bilde.
2. Kammeraternes Hjælpefonds mærkat.

Begge mærkater foreligger i ark med 25 stk. à 10 øre og fås ved at indsende beløbet til giro 780, Kammeraternes Hjælpefond, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund.

De indkomne beløb går til fondens hjælpearbejde.

Korrespondanceforbindelse.

Den tyske fangekammerat Heinz Moch skriver til os og takker for omtalen i sidst nummer. Han har iøvrigt skiftet adresse og bor nu: Bad Harzberg (20 b), Herzog-Wilhelm-Strasse 41a, Tyskland.

Heinz Moch blev interneret i Sachsenhausen ved Berlin i slutningen af 1942. Efter en karantænetid i blok 14 kom han til udekommendoen Heinkel og var her sammen med en del fangekammerater fra Norge og Danmark.

Han vil gerne i korrespondance med dem, og da han ikke selv kan dansk eller norsk, og der ingen dansk tolk findes i byen, beder han om, at man vil skrive på tysk.

Frihedssangen udeladt i vor største sangbog.

Højskolesangbogen er kommet i ny udgave. Det er den 14. i rækken. Da det drejer sig om den mest udbredte og den

mest righoldige sangbog i Norden, imødeses hver ny udgave med interesse.

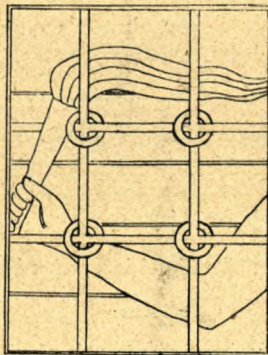
Der er 88 nyoptagelser, mens 733 er gentagelser. Man har bl. a. ønsket at få en del sange med fra besættelses- og befrielsesårene.

På baggrund af dette forhold må det undre een, at man forgæves leder efter befrielsessangen: En vinter lang og mørk og hård. Enten man nu kan lide sangen eller ej, enten man finder den af kunstnerisk højsmål eller lavmål, vil den sang dog altid stå som udtryk for, at vi åndede lettet op, for nu var de forbandede år afsluttet.

Udvalget har derimod optaget Mads Nielsens frihedssang: En lærke letted, og tusind fulgte . . .

Siden 1939 er Højskolesangbogen solgt i 315.000 eksemplarer.

»Gestapofangerne« i København

samler tirsdag den 4. december kl. 19,30 sine medlemmer i Forsvarsbrødrenes selskabslokaler, Gothersgade 137.

Fabrikant Egil Andersen viser den film, han optog under et besøg hos hollandske og belgiske fangekammerater — samt af landsstævnet i København, hvor man aflagde besøg i Vestre fængsel og ved peletonerne i Ryvangen.

Forbindelse søges med danskere fra Belsen-lejren.

Så snart alle formaliteter er i orden, vil der afgå en dansk delegation til Belsen-lejren for at overvære det højtidelige øjeblik, da den danske mindsten i den internationale mindemur afsløres.

Den danske sten vil på dansk bringe ordene: Forgæves har I ikke kæmpet! Ordet Danmark vil komme til at stå øverst.

Det er tanken, at en dansk delegation skal deltage i det højtidelige øjeblik, da mindstenen afsløres. Med henblik på denne rejse vil foreningen »Gestapofangerne« gerne i forbindelse med danskere, der har været interneret i Belsen-lejren. Man bedes sætte sig i forbindelse med formanden, V. Clemmensen, Vejlands Allé 86, Kbh. S.

Man ved, at der døde 10 danskere i Belsen, men mon der ikke også findes overlevende?

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 12 kr. pr år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund (kontortid 9—12,30). Telefon: Ordrup 5075.

Annoncer, der ønskes indrykket i bladet, må være kontoret i hænde senest den 20. i foregående måned.

REDAKTION

Ansvarshav. redaktør: Kommunelærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17—18).

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læserne m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i foregående måned.

Redaktionsudvalg: Seminarieførstander Paul Holt, kaptajn Aage Eifer, pastor Poul Riis.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

Klicheer: Persson's Cliché-Anstalt, København.

MEMLEAF
FORENINGEN AF DANSKE
UGBLADE, FAGBLADE OG TIØSSKRIFTER

